

Lyckad första konferens

BILDNING I EN DIGITAL TID

LARS STRANNEGÅRD
PROFESSOR OCH REKTOR
HANDELSHÖGSKOLAN I STOCKHOLM

I april 2024 arrangerades konferensen Kultur i skolan – lotteri eller garanti. Det var första gången en konferens arrangerades i Sverige där företrädare och representanter för skola och kultur möttes. Under två halvdagar fylldes aulan på Fässbergsskolan i Mölndal av förväntansfulla åhörare som fick ta del av såväl utmaningar och svårigheter som goda exempel, nya idéer och halva löften från politiken.

Först ut på scenen var Lars Strannegård, professor i företagsekonomi och rektor för Handelshögskolan i Stockholm. Numera är han bekant för de flesta efter att han satt ner foten mot glädjebetyg och för hans konstsatsning på Handelshögskolan. Men hans föreläsning på Fässbergsskolan rörde sig kring utbildning versus bildning.

- I den svenska utbildningstraditionen ska kunskap vara direkt användarnyttig. Som matematik, teknik och ingenjörskonst. Kunskap som inte är mätbar värderas inte, säger han och jämför med de amerikanska elituniversiteten där till exempel Stanford har ord som andlighet, moral, värderingar och medborgarskap på sin hemsida.

Där finns en bred syn och ett ansvar att utveckla en ung människa, inte bara mata dem med en viss typ av kunskap som kan tentas av. Men det är inte den enda skillnaden, menar han.

- När jag träffar utländska professorer pratar de ofta om sin egen andlighet och reciterar egna dikter. Skulle jag göra det i svenska sammanhang skulle jag betraktas som helt flängd.

Lars Strannegård menar att i hans roll som rektor ingår att göra Handelshögskolan så relevant som möjligt och förbereda eleverna för den verklighet som väntar dem. I det sammanhanget tror han att arbetsgivare, förutom djupa fackkunskaper, allt mer efterfrågar fler aspekter, aspekter han beskriver med den metafor som kommer att prägla hela den fortsatta konferensen.

- Tänk er ett glas fyllt med stenar som representerar den kunskap som inte går att ta bort. Lägg sedan till annan kunskap som grus på toppen, säger han och citerar filosofen Ingemar Hedenius "Den som är bäst förberedd för framtiden är den som är fri och levande i relation till det okända".

Barnrätt och kulturpolitik

Barnkonventionen är sedan 2020 lag i Sverige. Sylvia Carlsdotter är barnrättsstrateg och utbildar inom barnrätt för SKR. Under sin föreläsning lägger hon fokus på artikel 31 som handlar om barnets rätt till lek och fritid. Sylvia betonar vikten av att sätta detta i relation till barnets ålder och rätten att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

- Låt barnet uppleva själv, låt de vara fria i sin upplevelse, säger hon och menar att det finns en viss svårighet mellan att utmana barnet och omsorg om barnet.

Jenny Johannisson, utredare och analytiker på Myndigheten för kulturanalys, gör i sin föreläsning en historisk tillbakablick över vilka kulturpolitiska åtgärder som gjorts för att alla barn och unga ska ha möjlighet att delta i kulturlivet.

- Det har gjorts en hel del, konstaterar hon och sammanfattar i snabb takt 1970-talets utredningar för att synliggöra behoven, 1990-talets insikter om att kulturvanor grundläggs tidigt, fram till 2000-talet med reformer som Skapande skola och läsfrämjande satsningar.

Trots alla satsningar menar hon att kulturpolitiken har misslyckats och att orsaken till detta är att statliga medel följer med uppdragen och att Utbildningsdepartement och Kulturdepartement är skilda från varandra. Hon konstaterar vidare att det också finns konkreta hinder som socioekonomiska faktorer, geografiska avstånd och att utbildning är den faktor som mest påverkar vuxnas, och barns, kulturdeltagande. Men, menar hon, det finns saker att göra för att göra kultur likvärdig för alla barn.

- Säkerställ infrastrukturen för kultur i hela landet, prioritera barn och unga i samverkan mellan de politiska områdena och stärk de estetiska ämnena i grund- och gymnasieskola.

Kulturella ekosystemet och kultur på lärarutbildningen

Konferensens första paneldebatt handlade om hur olika styrdokument kan maximeras så att mål och uppdrag uppnås. Bland annat säger Christin Appel, utredare SKR, att de jobbar för att bredda bilden av skolans uppdrag, Pelle Skoglund, forsknings- och utvecklingssamordnare Specialpedagogiska skolmyndigheten, menar att mindre kommuner har problem och att staten måste bestämma något.

- Det räcker inte med eldsjälar, konstaterar han och får svar av Jenny Löfström Ellverson från Kulturrådet som förtydligar de olika statliga myndigheternas roller och att de vill stärka sin samverkan.

- Det handlar om synen på kunskap, konstaterar Pelle Skoglund och följer den röda tråd som Lars Stranegård inledde konferensen med.

Stranegård återkommer också när Viktoria Bengsdotter Katz, programledare för grundlärarprogrammet, beskriver lärarutbildningen vid Göteborgs universitet.

- Det handlar om stenar och grus där stenarna är ämnen som matte, svenska och engelska, och gruset är estetiska ämnen som är tillval i utbildningen. Examensmålen säger inget om kultur och bildning, konstaterar hon.

Tankar om scenkonst

Ett välkommet avbrott i det intensiva konferensprogrammet är den kortdokumentär som Regionteater Väst presenterar. Det handlar om den unga publikens scenkonstupplevelser och konferensdeltagarna får många citat att minnas:

- Om man har jobbat mycket kan man få åka på teater och ha lite kul.

- Teater är omedvetet lärande, kreativt tänkande.

- Man lär sig lite mer om världen.

- Man både förstår och förstår inte. Det är konstigt. Kanske den ena hjärnan vet men den andra hjärnan vet inte.

- Jag går på det skolan bestämmer och det brukar vara bra.

- Om jag fick bestämma handlingen i en teaterpjäs skulle den handla om sniglar. För jag älskar sniglar.

Från moll till dur

En av konferensens mer uppskattade föreläsare är den uppmärksammade och prisade musikläraren Jimmy Rotheram, Feversham Primary School i Bradford, England. Trots att hans förberedda, inspelade videor inte fungerade, går hans budskap att kultur kan användas för att främja hälsa och välbefinnande fram. Med stor inlevelse berättar han hur han genom att sätta musik och konst i centrum för skolundervisningen lyfte skolans resultat från att vara en av de sämst rankade skolorna till en av de bästa skolorna i England gällande elevers utveckling.

- Det händer saker när man gör musik tillsammans. Om vi sjunger med barnen varje dag blir de gladare vilket är bra för deras minne och inläring och deras skolresultat blir bättre, konstaterar han.

